

INNHOOLD

Forord	7
1 Innledning	13
1.1 Hva er statsrett?	13
1.2 Materiell og formell statsrett	14
2 Konstitusjonens formål og metode	17
2.1 Grunnlovens formål og sentrale prinsipper	17
2.2 Tolkning av grunnloven	19
2.3 Trinnhøydeprinsippet	22
3 Den lovgivende makt	25
3.1 Stortinget som folkevalgt organ	25
3.2 Stortingets organisering og arbeidsmåte	28
3.3 Stortinget som lovgiver	30
3.4 Stortinget som grunnlovgiver	33
3.5 Stortingets øvrige oppgaver	36
3.5.1 Stortingets beskatningsmyndighet	36
3.5.2 Stortingets bevilgningsmyndighet	38
3.5.3 Stortingets kontrollvirksomhet	40
4 Den utøvende makt	45
4.1 Kongen	45
4.2 Kongen og statsrådet	47
4.3 Regjeringens arbeid og organisering	51
4.4 Kongelige prerogativer	54
4.4.1 Hva menes med kongelige prerogativer?	54
4.4.2 Provisoriske anordninger	56
4.4.3 Utenriksstyret	61

4.4.4	Traktatinngåelse som en del av utenriksstyret	62
4.4.5	Myndighetsoverdragelse	66
4.5	Parlamentarisme	69
4.5.1	Hva menes med parlamentarisme?	69
4.5.2	Mistillitsvotum	70
4.5.3	Kabinettspørsmål	73
4.6	Regjeringens opplysnings- og informasjonsplikt.	74
5	Den dømmende makt.	77
5.1	De ordinære domstolene	77
5.2	Domstolskontroll.	78
5.2.1	Hva menes med domstolskontroll?	78
5.2.2	Positiv rett og programerklæringer	80
5.2.3	Prøving av Grunnlovens grenser	81
5.2.4	Kritikken av domstolskontrollen.	84
5.3	Riksretten	85
5.3.1	Hva er Riksretten?	85
5.3.2	Konstitusjonelle plikter	87
5.3.3	Riksrettens sammensetning.	89
5.3.4	Prosessen frem mot riksrettsdom.	90
5.3.5	Praksis fra Riksretten	91
6	Grunnlovsrettigheter	94
6.1	Menneskerettigheter og grunnlovens rettighetsvern	94
6.1.1	Hva menes med «rettigheter»?	94
6.1.2	Menneskerettigheter i norsk lovgivning.	96
6.1.3	De internasjonale menneskerettighetenes stilling i norsk rett.	99
6.1.4	Mulige konfliktsituasjoner	101
6.2	Vern om integritet	107
6.2.1	Ulike former for integritetsvern.	107
6.2.2	Nærmere om anvendelsen av Grunnloven § 96. . . .	109
6.2.3	Lovskravet – ingen dom uten lov	109
6.2.4	Ingen straff uten dom	113
6.3	Tilbakevirkningsforbudet.	116

6.3.1	Anvendelsen av Grunnloven § 97	116
6.3.2	Forbudet på strafferettens område	119
6.3.3	Tilbakevirkningsforbudet utenfor strafferetten . . .	122
6.4	Ekspropriasjonserstatningsvern	128
6.4.1	Anvendelsen av Grunnloven § 105	128
6.4.2	Rådighetsbegrensninger	131
6.5	Ytringsfrihet	134
6.5.1	Anvendelsen av Grunnloven § 100	134
6.5.2	Forholdet mellom Grl. § 100 og EMK artikkel 10	135
6.5.3	Hva menes med «ytringer»?	138
6.5.4	Materiell ytringsfrihet	141
6.5.5	Formell ytringsfrihet	143
6.5.6	Innsynsrett og tilrettelegging for formidling av informasjon	145
6.6	Religionsfrihet	145
6.6.1	Fra Grunnloven § 2 til § 16	145
6.6.2	Fri religionsutøvelse	146
7	Konstitusjonell nødrett.	149
7.1	Historisk oversikt	149
7.2	Nødrettens rettslige innhold.	152
7.3	Beredskapsloven	154
7.4	Folkerettens derogasjonshjemler	155
8	Avslutning	158
	Domsregister	160
	Grunnlovsregister.	163
	Stikkordregister	166